

بسم الله الرحمن الرحيم

خلاصه آیین نامه قانون حمایت از

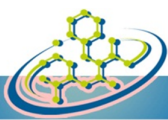
شرکت های دانش بنیان

تدوین:

مهدی آل احمد

کارشناس تجاری سازی

موسسه خدمات فناوری تا بازار

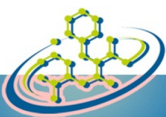

مقدمه

«من این سال را سال جهاد اقتصادی نامگذاری می‌کنم و از مسئولان کشور، چه در دولت، چه در مجلس، چه در بخش‌های دیگری که مربوط به مسائل اقتصادی می‌شوند و همچنین از ملت عزیزمان انتظار دارم که در عرصه اقتصادی با حرکت جهادگونه کار کنند، مجاهدت کنند. حرکت طبیعی کافی نیست؛ باید در این میدان، حرکت جهشی و مجاهدانه داشته باشیم.» «مقام معظم رهبری»

فرآیند خلق ایده تا تبدیل آن به یک محصول مورد نیاز و سپس عرضه آن به بازار و بازگشت بخشی از درآمد حاصل به خالق ایده مذکور، چرخه مبارکی است که موجب تشویق مخترعین و محققین به خلق محصولات و خدمات جدید می‌شود. به نظر می‌رسد دستیابی به این چرخه در کشورمان و تلاش در جهت تداوم آن در گرو راه‌حلی جامع و همه‌جانبه باشد. به همین دلیل با مساعی معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و چندین وزارتخانه صنعتی کشور، «لایحه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان» تهیه و تلاش‌هایی که از سال ۱۳۸۶ آغاز شده بود در سال ۱۳۸۹ با تصویب این قانون در مجلس شورای اسلامی به نتیجه رسید. به دنبال آن با توجه به تاکید این قانون، اساسنامه «صندوق نوآوری و شکوفایی» و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه پس از تصویب ابلاغ گردید. با توجه به اهمیت این قانون، آیین‌نامه‌های آن و نقش حمایتی صندوق نوآوری و شکوفایی، در این شماره از ماهنامه به برخی از مواد مهم آن پرداخته شده است.

حقیقت آن است که دستاوردهای علمی کشور ما طی سال‌های اخیر به‌گواه گزارش‌های مکرر نهادهای علمی و آماری بین‌المللی رشد چشمگیری داشته است، به نحوی که در اغلب این گزارش‌ها از فرآیند رشد فعالیت‌های علمی کشور با عناوینی همچون «جهش» و «رشد» چشمگیر یاد می‌شود. اما توسعه فناوری‌های پیشرفته نیازمند رشد متوازن دستاوردهای علمی و تجاری‌سازی این دستاوردها و تکمیل چرخه مربوط به آن است که بخش مهمی از آن از طریق حمایت از شرکت‌های مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته و یا همان شرکت‌های دانش‌بنیان محقق می‌شود. به اختصار می‌توان گفت که «قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان» به دنبال اعطای انواع کمک‌ها و تسهیلات مالی و سرمایه‌ای به‌منظور حمایت از فعالیت شرکت‌های مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته در بخش خصوصی است. این قانون در بطن خود مشوق‌های متعدد مالیاتی، اولویت در مناقصه‌های داخل

کشور، دریافت تسهیلات ویژه گمرکی، تسهیل دریافت ضمانت نامه بانکی، استقرار در داخل حریم شهرهای بزرگی مثل تهران و مانند آن را به همراه دارد تا شاید یک بار برای همیشه چرخه ایده تا بازار محصولات و خدمات نوآورانه را مثبت نماید و موجب تسریع تجاری سازی دستاوردهای تحقیقاتی کشور شود. فهرستی از این تسهیلات در جداول پایانی قرار گرفته است.

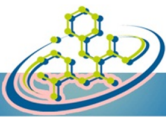
در جدول زیر بخشی از تلاش هایی که در سال گذشته برای اجرایی شدن این قانون برداشته شده، دیده می شود.

تاریخ	موارد مطرح شده
۸۹/۵	مرداد ۸۹ معاونت علمی و فناوری رییس جمهور با ارائه نطق در مجلس شورای اسلامی از این قانون حمایت کرد.
۸۹/۸/۵	قانون مشتمل بر سیزده ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۵ آبان ماه ۱۳۸۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.
۸۹/۸/۱۹	قانون حمایت از شرکت های دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها در تاریخ ۱۹ آبان ماه ۸۹ از سوی شورای نگهبان تایید شد. مقرر گردید که ۳ ماه پس از ابلاغ قانون، آئین نامه های اجرایی آن توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و به تصویب هیات وزیران برسد.
۹۰/۸/۱۵	اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی به تصویب هیات دولت و تایید شورای نگهبان رسید و معاون اول رییس جمهور رسماً آن را ابلاغ کرد.
۹۰/۸/۲۹	در سمیناری با موضوع قانون مذکور و مراحل سیر تکامل آن و راههای اجرای بهتر آن توسط شرکت های دانش بنیان بررسی شد.

در این سال ها پیوسته، چالش های پیشروی این قانون توسط بخش های مرتبط، مانند شرکت های دانش بنیان، شهرک های علمی و تحقیقاتی، انجمن مدیریت فناوری و ... مطرح شده تا موشکافانه همه جوانب این قانون، پیش از ابلاغ، مورد نظر مجریان آن قرار گرفته باشد.

جهت آشنایی گام های اجرایی بعدی قانون مختصری از اهم این اقدامات در ادامه آمده است:

۱. تصویب آئین نامه و اساسنامه در هیئت دولت
۲. تعیین هیئت عامل و مدیرعامل صندوق
۳. تصویب تشکیلات و آئین نامه های مالی و معاملاتی و سایر آئین نامه های داخلی صندوق
۴. تامین محل کار و استخدام پرسنل مورد نیاز صندوق

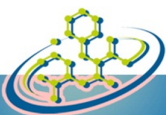

۵. تهیه و تصویب دستورالعمل‌های اجرایی لازم جهت شروع به کار سازمان‌های اجرایی ذیربط
۶. تشکیل شبکه کارگزاران فنی و مالی
۷. راه‌اندازی سامانه اطلاعاتی و ارتباطی اجرای قانون در شبکه اینترنت
۸. اعلام اولویت‌های تحقیقاتی مورد حمایت قانون فوق توسط شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری
۹. آغاز ارزیابی صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان
۱۰. آغاز ارزیابی درخواست‌های شرکت‌های دانش‌بنیان

در ماده یک آیین‌نامه، تعریف مشخصی از شرکت‌ها و موسسات مشمول حمایت بیان شده است: «شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان مشمول این آیین‌نامه، شرکت‌ها و یا موسسات خصوصی یا تعاونی هستند که با ایجاد یک کسب و کار دانش‌محور به منظور تبدیل پایدار دانش به ثروت تشکیل شده و فعالیت‌های اقتصادی آن‌ها مبتنی و همراه با فعالیت‌های تحقیق و توسعه در زمینه‌های مختلف فناوری‌های نو و پیشرفته بوده و به توسعه اقتصاد دانش‌محور در جامعه کمک می‌کنند. از جمله مصادیق این فعالیت‌ها، تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه شامل طراحی، ساخت و عرضه کالا، خدمات و نرم‌افزار، خلق و توسعه، انتقال و عرضه فناوری، توسعه کاربرد فناوری‌های پیشرفته و با ارزش افزوده بالا به‌ویژه در تولید نرم‌افزارهای مربوطه و نیز مشاوره و خدمات تخصصی و دانشی می‌باشند.»

تبصره ۱ ماده یک، به نقش کلیدی شرکت‌های کوچک و متوسط دانش‌بنیان در توسعه اقتصاد دانش‌محور و همچنین ریسک‌پذیری بالای این شرکت‌ها در دوره شکل‌گیری، که توسعه و تثبیت آن‌ها از دغدغه‌های اصلی قانون حمایت است، اشاره می‌نماید. در تبصره ۵ اشاره شده است که شرکت‌هایی که تاکنون در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری پذیرفته شده‌اند از مصادیق شرکت‌های دانش‌بنیان هستند.

در ماده ۴، منظور از تجاری‌سازی با مصادیق آن بیان شده است: «تجاری‌سازی شامل کلیه فعالیت‌های مرتبط با شکل‌گیری و عرضه محصول یا خدمت جدید مبتنی بر ایده‌ها یا فناوری‌های جدید است. فرآیند تجاری‌سازی شامل تمامی فرایندهای مرتبط از جمله ثبت اختراع، ارزش‌گذاری، انتقال و عرضه فناوری، اعطای امتیاز، کسب سایر فناوری‌های مورد نیاز (مکمل) و پرداخت حق الامتیازهای مرتبط، جذب سرمایه و منابع،

نمونه‌سازی، طراحی صنعتی فرآیند یا محصول جدید، انجام آزمون‌ها و دریافت تاییدیه‌های لازم، تولید آزمایشی، بازاریابی، بازارسازی و رفع عیوب می‌شود.»

تسهیلات و حمایت‌های پیش‌بینی شده در این قانون

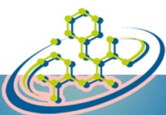
در این بخش به اختصار به حمایت‌ها و تسهیلات گوناگون پیش‌بینی شده در این قانون اشاره می‌شود. حمایت‌های این قانون به‌شیوه کمک‌های بلاعوض، تسهیلات نقدی، معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و ... می‌باشد. در ادامه به موارد قانونی مرتبط با هر یک از این شیوه‌های حمایتی اشاره می‌شود.

کمک‌های بلاعوض

کمک‌های بلاعوض	متقاضیان مشمول	جهت تامین	میزان تسهیلات	مصادیق و توضیحات
فصل ۲، ماده ۶	شرکت‌های دانش‌بنیانی که در مرحله شکل‌گیری قرار دارند	فعالیت‌های مرتبط با راه‌اندازی کسب و کار	تا ۷۵ درصد سرمایه ثبتی اولیه خود (حداکثر ۱۰۰ میلیون ریال)	تکمیل تیم همکار، مطالعات نظری و عملی پیاده‌سازی ایده کاری، مطالعات اقتصادی و تجاری طرح کسب و کار
فصل ۲، ماده ۷ و ۸	شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان یا سابقه فعالیت بیش از ۵ سال	نیروی انسانی واجد شرایط و متناسب با کسب و کار	تا ۳۵ درصد از هزینه فعالیت‌های تحقیق و توسعه برای هر یک از فعالیت‌های تجاری‌سازی بخشی از سود تسهیلات	
فصل ۲، ماده ۹	شرکت‌های دانش‌بنیان که از طریق نظام بانکی تامین مالی شده‌اند.			
فصل ۲، ماده ۱۱	صندوق‌های غیر دولتی پژوهشی و فناوری موضوع ماده ۴۵ قانون برنامه چهارم	اعطای تسهیلات	حداقل پنج درصد از کمک‌های سالیانه دولت به صندوق به صورت کمک	

تسهیلات نقدی

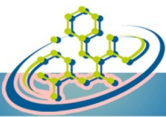
اعطای تسهیلات	متقاضیان مشمول	جهت تامین	میزان تسهیلات	مصادیق و توضیحات
فصل ۳، ماده ۱۲	شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان	فعالیت‌های راه‌اندازی و توسعه کسب و کار	تسهیلات قرض‌الحسنه به صورت کوتاه مدت (۳ ساله)	تجاری‌سازی، کسب فناوری، ثبت اختراع، نمونه‌سازی و سایر فعالیت‌های تحقیق و توسعه
فصل ۳، ماده ۱۳	شرکت‌های دانش‌بنیان	فعالیت‌های مندرج در ماده ۱۲ و فعالیت‌های قبل از تولید صنعتی	تسهیلات میان‌مدت (حداکثر ۵ ساله)	تجهیز کارگاه، آماده‌سازی خط تولید، طراحی صنعتی، انجام آزمون و رفع عیوب، تولید آزمایشی و بازاریابی و بازاریابی
فصل ۳، ماده ۱۴	شرکت‌های دانش‌بنیان	به منظور تولید صنعتی یا تأمین قسمتی از هزینه‌های تهیه مکان، خرید و نصب ماشین‌آلات و تجهیزات	تسهیلات بلند مدت (حداکثر ۵ ساله) با مشارکت حداکثر پنجاه درصدی با بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری یا صندوق‌های مالی مرتبط و گشایش خطوط اعتباری مشترک	
فصل ۳، ماده ۱۵	شرکت‌های دانش‌بنیان	حمایت از بازارسازی و توسعه بازار کالا و خدمات	تسهیلات میان‌مدت (حداکثر ۵ ساله) با نرخ ترجیحی	تنها جهت ورود به بازارهای بورس و یا بازارهای بین‌المللی
فصل ۳، ماده ۱۶	شرکت‌های دانش‌بنیان	جهت تامین سرمایه در گردش	تسهیلات با نرخ ترجیحی با مشارکت حداکثر پنجاه درصدی با بانک‌ها و سایر مؤسسات و صندوق‌های مالی	
فصل ۳، ماده ۱۷	صندوق‌ها و مؤسسات معتبر قانونی در حوزه سرمایه‌گذاری خطرپذیر	توسعه و حمایت از صنعت سرمایه‌گذاری خطرپذیر	تسهیلات قرض‌الحسنه و تسهیلات با نرخ ترجیحی	صرفاً جهت انجام سرمایه‌گذاری خطرپذیر در شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان
فصل ۳، ماده ۱۸	مشتریان محصولات یا خدمات فناوری‌های شرکت‌های دانش‌بنیان	توسعه بازار محصولات و خدمات دانش‌بنیان	تسهیلات با نرخ ترجیحی (فروش اقساطی، لیزینگ و سایر موارد)	
فصل ۳، ماده ۱۹	افراد یا بنگاه‌های فعال اقتصادی و خرید سهام شرکت‌های دانش‌بنیان	خرید سهام شرکت‌های دانش‌بنیان	تسهیلات خرید با نرخ ترجیحی	این تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی که سهام مذکور را از صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر یا از طریق بازار فرابورس خریداری نمایند اعطا می‌شود

دیگر تسهیلات و حمایت‌های مالیاتی

مصادیق و توضیحات	میزان تسهیلات	جهت تامین	مقاضیان مشمول	ضمانت نامه، بیمه، مالیات و گمرک
پرداخت بخشی از هزینه صدور ضمانت‌نامه و تسهیل روند دریافت آن از طریق عقد قراردادهای همکاری و کارگزاری با ارائه دهنده گان ضمانت‌نامه	ارائه خدمات ضمانت‌نامه اعتباری (تا سقف ۷۰ درصد وثایق)	کسر وثیقه تسهیلات	شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۲
پرداخت بخشی از هزینه صدور ضمانت‌نامه و تسهیل روند دریافت، شامل ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه، پیش پرداخت، حسن انجام کار و...		ریسک قراردادهای و تسهیل شرایط حضور در مناقصه	شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۳
پرداخت بخشی از هزینه صدور ضمانت‌نامه و تسهیل روند دریافت آن با عقد قراردادهای همکاری و کارگزاری	ضمانت‌نامه دانش فنی	ریسک به کارگیری فناوری‌های داخلی	شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۴
بیمه مرکزی مکلف است پوشش بیمه‌ای مناسب را در تمام مراحل طراحی، تولید، عرضه و بکارگیری این محصولات و خدمات طراحی و ایجاد نماید.	پوشش بیمه‌ای مناسب	کاهش خطرپذیری محصولات و خدمات	شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۵
درآمدهای مشمول مالیات ابرازی ناشی از قراردادهای و فعالیت‌های تحقیق و توسعه، تجاری سازی و تولید محصولات و خدمات دانش بنیان	به مدت ۱۵ سال و به میزان ۱۰۰ درصد معاف از مالیات		شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۶
شامل کمک‌ها، جوایز و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مشروط بر اینکه صرف فعالیت‌های مرتبط با تحقیق و توسعه یا تجاری سازی شوند	معافیت مالیاتی		شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۷
هزینه‌های تحقیق و توسعه، تجاری سازی و سایر هزینه‌های عملیاتی مرتبط با قراردادهای و فعالیت‌ها به حساب هزینه‌های مالیاتی قابل قبول موضوع ماده ۱۴۸ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۱۰ منظور خواهند شد.	مالیات		شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۸
سود و کارمزدی که به صندوق، کارگزاران مالی و سایر صندوق‌های توسعه فناوری مجاز پرداخت شده یا تخصیص یافته است، به حساب هزینه‌های مالیاتی موضوع ماده ۱۴۸ قانون مالیات‌های مستقیم منظور خواهد شد.	مالیات		شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۲۹
- خدمات مالی و تسهیلاتی صندوق، کارگزاران مالی و سایر صندوق‌های توسعه فناوری مجاز؛ - کالاهای اهدایی به صورت بلاعوض به شرکت‌های دانش بنیان؛ - خدمات تحقیق و توسعه؛ - خدمات پشتیبانی تخصصی تجاری سازی موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه.	معافیت مالیاتی		شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۳۰
(به شرط استمرار شرایط مذکور در ماده ۱ این آیین‌نامه)	معاف از پرداخت عوارض و حقوق گمرکی و سود بازرگانی واردات ماشین آلات و تجهیزات تخصصی مورد نیاز به مدت ۱۵ سال و به میزان ۱۰۰ درصد		شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۳۱
	معاف از پرداخت هر گونه عوارض و حقوق صادراتی و گمرکی و سپردن پیمان ارزی	حمایت از صادرات محصولات و خدمات	شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۳۲
ارائه این کمک‌ها و تسهیلات در چارچوب کمک‌ها و تسهیلات در نظر گرفته شده در فصول دوم و سوم انجام می‌گیرد	کمک و یا تسهیلات قرض‌الحسنه	هزینه‌های پوشش بیمه‌ای طراحی، تولید، عرضه و مشاوره و بکارگیری فناوری‌های نو در تولید کالا و خدمات، اجرای قراردادهای تحقیقاتی و فناوری و همچنین تامین ضمانت‌نامه‌ها	شرکت‌های دانش بنیان	فصل ۴، ماده ۳۳

فصل هشتم به موارد اولویت‌دهی به مؤسسات و شرکت‌های دانش بنیان پرداخته و بیان می‌کند: «شرکت‌های دانش بنیان موضوع این قانون در مناقصات قراردادهای پژوهشی، فناوری و تجاری سازی و عرضه کالاهای دانش بنیان ساخت داخل دستگاه‌های اجرایی، حائز اولویت می‌باشند.» دستگاه اجرایی پس از دریافت تاییدیه صلاحیت شرکت‌های دانش بنیان، امتیاز ارزیابی کیفی و فنی آن‌ها را با ضریب ۱/۲ (۱۲۰ درصد) محاسبه می‌نماید. برای شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری و مناطق ویژه علم و فناوری و مناطق ویژه اقتصادی منتخب با تشخیص وزارت علوم تحقیقات و فناوری تا ضریب ۱/۵ (۱۵۰ درصد)

قابل افزایش است. همچنین شرکت‌های دانش‌بنیان موضوع این قانون برای ارائه و فروش محصولات و خدمات دانش‌بنیان خود در مناقصات دولتی، مشمول تخفیف پنجاه درصد در مبلغ سپرده شرکت در مناقصه می‌شوند. همانطور که ذکر شد هنوز گام‌های متعددی تا عملیاتی شدن قانون باقی مانده است، اما به فضل الهی این مراحل نیز با همکاری همه عوامل دخیل در آن، از سیاست‌گذاران و مجریان تا شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و دیگر ذی‌نفعان آن نیز طی خواهد شد و زمینه توسعه و پیشرفت پایدار کشور با تکیه بر فناوری‌های نوین مهیا خواهد گردید.

منبع:

– آیین‌نامه قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان